

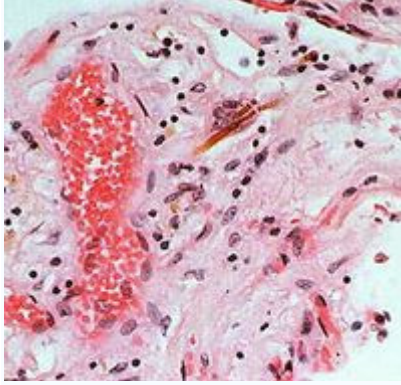
GÖĞÜS HASTALIKLARI

ASBEST

ASBEST NEDİR ?

Asbest ya da **amyant**, ısıya, aşınmaya, kimyasal maddelere çok dayanıklı lifsel yapıda kanserojen bir mineral. Halk arasında **ak toprak**, **çorak toprak**, **gök toprak**, **çelpek**, **höllük** veya **ceren toprağı** gibi isimlerle bilinir.

Asbestin insan sağlığına zararları

Akciğerlere yerleşmiş asbest parçacıkları.

Asbest son derece kanserojen bir maddedir. Asbest, solunum ya da içme suyu yoluyla vücuda girdiğinde başta kanser olmak üzere çeşitli hastalıklara yol açar. Uzmanlar cilde nüfuz etmesinin de mümkün olduğunu düşünmektedirler. Asbestin neden olduğu hastalıkların bazıları, akciğer zarları arasında sıvı toplanması, kireçlenme, akciğer zarı kalınlaşması ve akciğer dokusunda bağ dokusu oluşumu gibi selim hastalıklardır. Ayrıca ciltte yaralara neden olabilir.

Uluslararası Kanser Araştırmaları Ajansı (IARC), her yıl dünyada kanser yapıcı maddeleri düzenli olarak özelliklerine göre gruplara ayırmaktadır. Ajansın kanserojen maddeler listesinde asbest maddesi, "*kesin kanserojen*" tanımlanması ile 1. grupta sınıflandırılmıştır.

Fransa'da asbeste bağlı hastalıklardan her yıl 4000 kişi ölmektedir ve sayı giderek artmaktadır. Uzmanlar Birleşik Krallık'ta 1960 ve 70'lerde asbeste maruz kalmış kişilerden 120.000'den fazlasının akciğer kanseri nedeniyle yakın gelecekte öleceğini öngörmektedirler. Belçika ve Hollanda gibi ülkelerde 90'lı yılların başında asbest üretim ve kullanımı tamamen yasaklanmıştır. Avrupa Birliği'nde 2005 yılından itibaren AB'ye üye ülkelerde asbest üretimi ve kullanımını yasaklamıştır.

Geçmişte tersane işçisi olan babasının iş elbiselerinden bulaşan asbest nedeniyle kansere yakalanan genç bir bayan, 2007 yılında İngiliz Savunma Bakanlığı'ndan tazminat almaya hak kazandı ^[1]

Asbeste bağlı oluşan hastalıklar

- **Asbestoz** – İlk olarak tersane işlerinde çalışanlarda tespit edilen asbestoz, asbest liflerini çözmeye çalışan vücut tarafından üretilen asidin akciğer zarında oluşturduğu yaralardır. Bu hastalığın kendini göstermesi 10-20 yılı bulmaktadır.
- **Mezotelyoma** – Asbestin yol açtığı en önemli hastalık akciğer zarı ve karın zarı kanseri, yani mezotelyomadır. Batı ülkelerinde yılda her bir milyon kişinin 1-2'sinde saptanan mezotelyoma, ülkemizde yılda en az 500 kişide görölmektedir. Mezotelyomaya ait en sık rastlanan yakınmalar, ağrı ve ilerleyici nefes darlığıdır. Akciğer röntgeni ve tomografide tipik bulgular saptanabilirse de, kesin tanı için başvurulan standart yöntem akciğer zarı biyopsisidir. Mezotelyoma, erken dönemde tanınıp uygun cerrahi girişim uygulanmadığında, ilaç ya da ışın tedavisine iyi cevap vermeyen ve hastayı kısa zamanda ölüme götüren bir hastalıktır.
- **Kanser** – Asbest, akciğer, ęırtlak ve sindirim sistemi kanserlerine yol açmaktadır.
- **Akciğer zarı (pleura) kalınlaşması**

Asbestin evreye verdiği zararlar [değiştir]

Düşük oranlarda asbest soluduğumuz havada ve doğal kaynaklar da dahil olmak üzere içme suyunda bulunmaktadır. Araştırmalara göre genel olarak asbeste maruz kalanlarda (meslek dışında) akciğer zarında gram başına on bin ila yüz bin asbest parçacığı bulunmaktadır ki bu da her insanın akciğerlerinde milyonlarca parçacık bulunması demektir.

EPA, içme suyunda yoğunluk sınırı olarak uzun lifler için (uzunluğu 5 µm'yi geçen lifler) litre başına 7 milyon lif olarak alınmasını önermiştir.

Solunan havadaki asbest liflerinin boyu 3.0-20.0 µm ve kalınlığı 0.01 µm olduğu için çıplak gözle görölememektedir.

Türkiye'de asbest kullanımı

Asbest Anadolu'nun birçok yöresinde bulunmakta ve halkımız tarafından bilinçsizce kullanılmaktadır. Köylüleri, asbesti evlerinin damlarına sermek, evlerini badana yapmak için ve küçük çocuklarda pudra yerine kullanırlar. Amasya bölgesinde ve Kayılar yörüklerinde ise bebekler, *höllük toprağı* olarak bilinen ısıtılmış asbestle sarılmaktadır. Bu uygulamalar sırasında havaya karışan asbest lifleri yoğun şekilde solunur. Asbest, onu topraktan çıkaran ve kullanan köylülerden başka, asbestin kullanıldığı endüstri alanlarında çalışan işçiler için de çok zararlıdır.

Diyarbakır'ın ermik ve Çüngüş, Eskişehir'in Mihalıççık, Kaymaz ve ifteler, Denizli'nin Tavas, Kütahya'nın Aslanapa ve Gediz, Konya'nın Ereğli, Ayrancı ve Halkapınar, Sivas'ın Yıldızeli ve şarkışla, şanlıurfa'nın Siverek Elazığ'ın Maden ve Polu köyleri ülkemizde asbeste bağlı hastalıkların sık göröldüğü yerlerdir.

Asbeste Karşı Alınması Gereken Önlemler

- Asbest içeren toprağın köylüler tarafından kullanılması engellenmeli ve bu yerleşim birimlerinin yerleri değiştirilmelidir.
- Halk, asbestin neden olduğu hastalıklar hakkında eğitilmelidir.
- Asbestle badana yapılmış evlerin duvarları plastik boya ile yeniden boyanmalıdır.
- Asbest bulunan yerleşim yerleri saptanmalıdır.
- Mezotelyoma riski taşıyanlar belirlenmeli ve bunlar yakından izlenmelidir.
- Doktorlar asbestin neden olduğu hastalıklar konusunda özel olarak eğitilmelidir.